

PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

VESILAHTI, NARVA, KARHOLANNOKKA

**TARKASTUS 11.7.2005 JA VIEMÄRIKAIVANNON ARKEOLOGINEN VALVONTA
29.8.2005**

Pirkanmaan maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö
Ulla Lähdesmäki

Kunta	Vesilahti
Kylä	Narva
Kohde	Karholannokka
Tila- ja omistajatiedot	
Tila	Metsärinne RN:o 9:45 Aarno Salonen, Vuorenpääntie 9, 26510 Rauma
	Kiviranta RN:o 9:46 Mikko ja Orvokki Suomala
Muinaisjäänöstunnus	922 010 001
Tarkastus	11.7.2005 Ulla Lähdesmäki
Valvonta	29.8.2005 Ulla Lähdesmäki
Valvonnan syy	Viemäriinjan kaivaminen Salosen ja Suomaloiden tonteilta Vesilahden kunnan runkolinjaan ks. Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnot diar. 149/5423/2005 ja 173/5423/2005
Perustiedot kohteesta	
Muinaisjäänöstyyppi	röykkiökalmisto
Ajoitus	rautakausi
Rauhoitusluokka	1
Lukumäärä	1
Sijainti	valvonta tehty kohteessa x = 680391-680399 y = 31377 -31378 Z = 86
Peruskartta	2114 06 NARVA
Valvonnan löydöt	-
Mustavalkonegatiivit	-
Digitaalikuvat	luetteloitu Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristön kokoelmaan
Kartat	yleiskartta 1:20 000, kartta viemäriinjan sijainnista 1:5000

JOHDANTO, MENETELMÄ

Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikkö teki tarkastuksen Vesilahden kunnan Narvan kylän Karholannokan alueella Metsärinteen tilan (RN:o 9:45) omistajan Aarno Salosen otettua yhteyttä museoon loma-asunnon jätevesisuunnitelman johdosta. Suunnitelmaa käsiteltiin museon lausunnossa 7.7.2005 (diar. 149/5423/2005). Tarkastuksessa arvioitiin työhankkeen vaikutusta Karholannokan rautakautiseen muinaisjäännösalueeseen ja arkeologisen valvonnan tarvetta. Salosen ja naapuritilan (Kiviranta 9:46) omistajan Mikko Suomalan oli tarkoitus kaivaa loma-asuntojen jätevedet kuljettava putki Vesilahden kunnan jätevesiverkkoon, joka kulkee Karholannokan alueen eteläpuolella pellolla. Tarkastuksessa kaivettiin koepistoja Kivirannan ja Metsärinteen tilojen asuinrakennusten välimaastoon sekä Metsärinteen asuinrakennuksen ja kunnan viemäriinjan väliselle alueelle. Linja sovittiin kaivettavaksi muinaisjäännösalueella arkeologin valvonnassa, sellaisessa kohdassa, jossa ei ole havaittavissa röykkiöitä eikä koepistoissa myöskään havaittu kulttuurikerrosta, esineitä tai muuta kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Koepistojen paikat on merkitty karttaan 2. Lisäksi sovittiin, että maakuntamuseo tekee tässä tapauksessa yksityisten maanomistajan alueella tapahtuvan linjan kaivamisen virkатыönä.

Valvonta tehtiin 29.8.2005 virkатыönä arkeologisen valvonnan viemärikaivannon linjan alueella Vesilahden kunnan Narvan kylän Karholannokan kalmiston alueella, liitekarttaan 2 merkityssä kohdassa, valtaosin Metsärinteen (RN:o 9:45) tilan alueella, Valvottu linjan eteläosa sijaitsi lisäksi Kivirannan (RN:o 9:46) alueella. Valvonnan teki tutkija Ulla Lähdesmäki. Linjan kaivamisesta huolehti maanomistaja Aarno Salonen (Metsärinne) vuokraamallaan kaivinkoneella. Lapiomiehenä työssä avusti maanomistaja Mikko Suomala (Kiviranta). Työhanketta käsiteltiin Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnossa 173/5423/2005. Linjat oli suunniteltu Karholannokan kalmiston luoteisosaan, josta tunnettiin yksi maansekainen röykkiö (nro 26). Koepistojen ja röykkiön 26 sijainnin perusteella linja kaivettiin koneellisesti, kahdessa osassa. Valvontaa edellyttävä osuus sijaitsi Karholannokantien eteläpuolella, kuusimetsässä ja osittain vanhan pellon alueella.

Ennen valvontaa kuusimetsästä oli kaadettu runsaasti puustoa linjan alueelta ja muutoinkin. Puiden kaatamisesta ei ollut erikseen ilmoitettu maakuntamuseolle. Voimakkaasti harvennettu metsä on siistimisen ja myöhemmin tapahtuvan hakkuutähteiden pois kuljettamisen jälkeen muinaisjäännösalueen kannalta hyvässä kunnossa.

Viemäriinjalinja avattiin ensin 120 cm leveänä ja 50-70 cm syvänä kaistana koko alalta puhtaaseen hiekkaan tai saveen asti, minkä jälkeen leikkaukset ja maakasat tarkastettiin vielä erikseen lastalla. Arkeologi tarkkaili kaivinkoneen kaivamia maakerroksia ja kaivannon aluetta työn edetessä. Tämän jälkeen kaivanto syvennettiin kahden metrin syvyyteen, jolloin viemäriputki upotettiin kaivantoon ja kaivanto täytettiin.

HAVAINNOT

Kaivannon alueella metsä oli luontaisesti erittäin kivikkoinen; alueella oli runsaasti sekä suurehkoja kivilohkareita että pienempää kivikkoa. Linja kaivettiin n. 7 metrin etäisyydelle röykkiöstä 26. Linja pyrittiin sijoittamaan siten, että se ei kulkisi kivirykelmien tai matalien maakumpareiden läpi, jotka saattoivat olla ennestään tuntemattomia matalia röykkiöitä.

Koneella pyrittiin liikkumaan siten, että maapohja säilyisi mahdollisimman ehjänä eikä rökkiön 26 alalla liikuttu. Alueella oli vanhaa kuusimetsää aluskasvillisuuden ollessa pääasiassa sammalta, ketunleipää ja mustikanvarpuja. Vahvan humuskerroksen seassa ja alla oli runsaasti kantojen ja maatuvien oksien jäännöksiä. Humuskerroksen (n. 15-18 cm) alta paljastui mullansekainen tummanruskea hiekka, jossa oli paikoin hiilenpaloja (peräisin kannoista ja oksista). Kahdessa kohdassa kaivannossa (Karholannokantiestä n. 3 m etelään) oli hiekkakerroksessa hieman nokimaata, mutta paikalla ei havaittu mitään muita merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä (kuten kulttuurikerrosta, palanutta luuta, keramiikkaa, palanutta savea tai metalliesineiden katkelmia). Myöskään palaneita tai nokisia kiviä ei havaittu. Mullansekaisen hiekan alta paljastui n. 35 -50 cm syvyydessä kellanharmaa puhdas hiekka.

Viemäriinjan alueelta ei löydetty esineitä eikä kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia jälkiä. Lievä nokimaa saattaa liittyä sellaiseen, mutta varsinaisen kaivannon kohdalla nokimaahan ei kuitenkaan liittynyt muita rautakauden asutukseen liittyviä piirteitä tai merkkejä.

YHTEENVETO

Pirkanmaan maakuntamuseon tarkastuksessa ja valvonnassa Vesilahden Narvan Karholannokan kalmiston alueella ei todettu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä viemäriinjan kaivannon alueella. Suunniteltu viemäriinja voitiin kaivaa loppuun asti eikä linjan toteuttamiselle ilmennyt muinaismuistolaista johtuvaa estettä.

Linjan alueella oli aikaisemmin hakattu kuusimetsä kaivinkoneen liikkumisen mahdollistamiseksi ja jossain määrin myös metsänhoidollisista syistä. Alueelle oli jätetty jonkin verran nuorta koivikkoa. Hakkuutähteet oli toistaiseksi kasattu Karholannokantien varteen muinaisjäännösalueen ulkopuolelle, mistä ne oli maanomistajan (Salonen) mukaan oli tarkoitus hakettaa ja haketusmateriaali kuljettaa pois alueelta. Myös kaadettu puusto oli kuljetettu pois alueelta. Maanomistajan ilmoituksen mukaan hänen tarkoituksensa on siistitää hakattu alue ja viemärikaivannon alue käsillä olevan projektin päätyttyä. Maanomistajalle annettiin metsänhoitoon liittyviä ohjeita, jotka on syytä ottaa huomioon muinaisjäännösalueella.

Tampereella 10.7. 2005

Ulla Lähdesmäki

LUETTELO DIGITAALIKUVISTA

Kuvat luetteloitu Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikön kokoelmaan.
Kuvat otettu 29.8.2005, kuvaaja Ulla Lähdesmäki.

1. Kaivinkone viemäriinjan kaivausalueen reunassa. Kuvattu kohti etelää.
2. Kaivannon seinämä Karholannokantien läheisyydessä, kuvattu kohti länttä.
3. Mikko Suomala kaivaa lapiolla leikkausta, kuvattu länttä kohti.
4. Viemärikaivanto kuvattuna kohti Karholannokantietä (NW).
5. Kaivanto kuvattu n. 50-70 cm syvyydessä kohti etelää.
6. Kaivinkone työskentelee kalmiston eteläosassa, kuvattu pohjoisesta.
7. Kaivanto 50-70 cm syvyydessä, kuvattu kohti luodetta.
8. Kalmistoaluetta puiden kaatamisen jälkeen, viemärikaivanto kuvan vasemmassa takareunassa.
Kuvattu kohti kaakkoa.
9. Aarno Salosen Metsärinne-niminen tila Karholannokantieltä kuvattuna. Kuvassa tilan uudet rakennukset. Kuvattu lounaasta.
10. Näkymä Karholannokan kalmistoalueelle elokuussa 2005, keskellä Karholannokantie, taustalla Kivirannan tila ja oikealla alue, johon viemäriinjan kaivettiin.

Vesilahti, Narva, Karholannokka. Valvonta 29.8.2005. Kalmistoaluetta puiden kaatamisen jälkeen. Kuvattu kaakosta.

Valvonta 29.8.2005. Karholannokantietä Metsärinteen tilan kohdalla, kuvattu itään. Viemäri linja on tarkoitus kaivaa tien yli kuvan taka-alalla olevassa osassa.

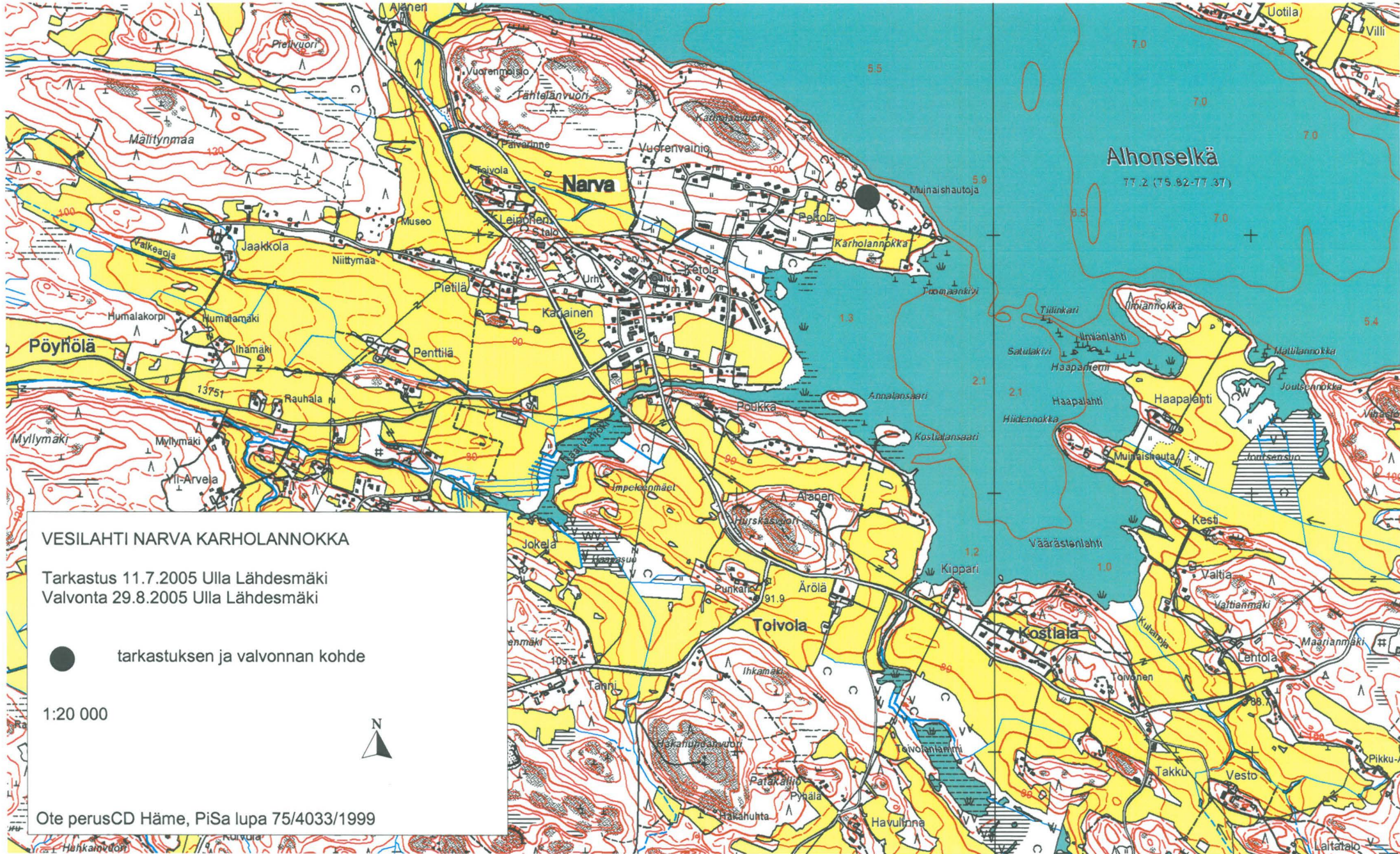

Vesilahti, Narva, Karholannokka, 29.8.2005 valvonta. Esille kaivettu viemäri linja, kuvattu pohjoiseen.

Mikko Suomala puhvitaa esille viemäri linjan seinämää, kuvattu koillisesta.

VESILAHTI NARVA KARHOLANNOKKA

Tarkastus 11.7.2005 Ulla Lähdesmäki
 Valvonta 29.8.2005 Ulla Lähdesmäki

● tarkastuksen ja valvonnan kohde

1:20 000

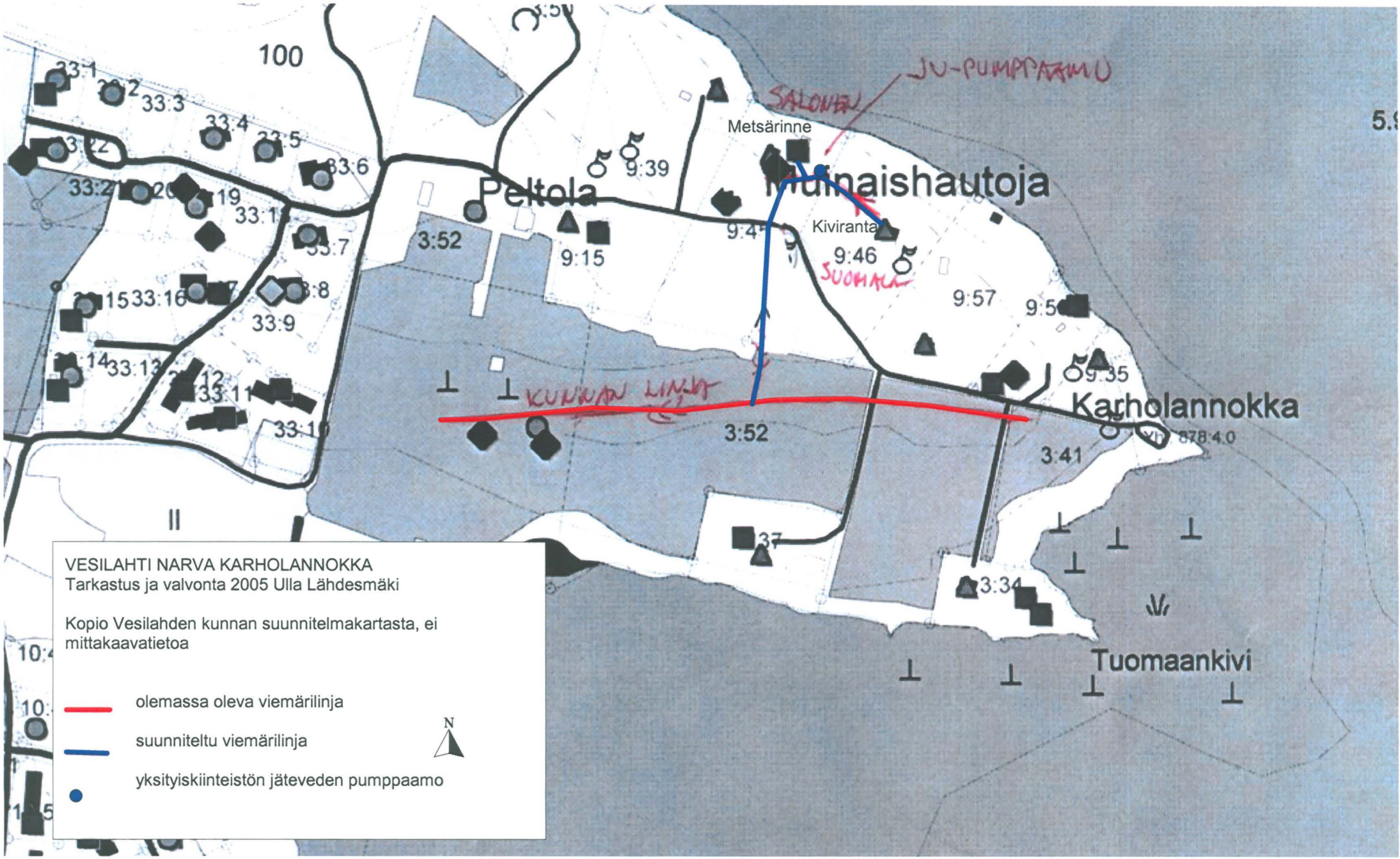

Ote perusCD Häme, PiSa lupa 75/4033/1999

Ahonselkä

77.2 (75.82-77.37)

VESILAHTI NARVA KARHOLANNOKKA
Tarkastus ja valvonta 2005 Ulla Lähdesmäki

Kopio Vesilahden kunnan suunnitelmakartasta, ei mittakaavatietoa

- olemassa oleva viemäriinija
- suunniteltu viemäriinija
- yksityiskiinteistön jäteveden pumppaamo

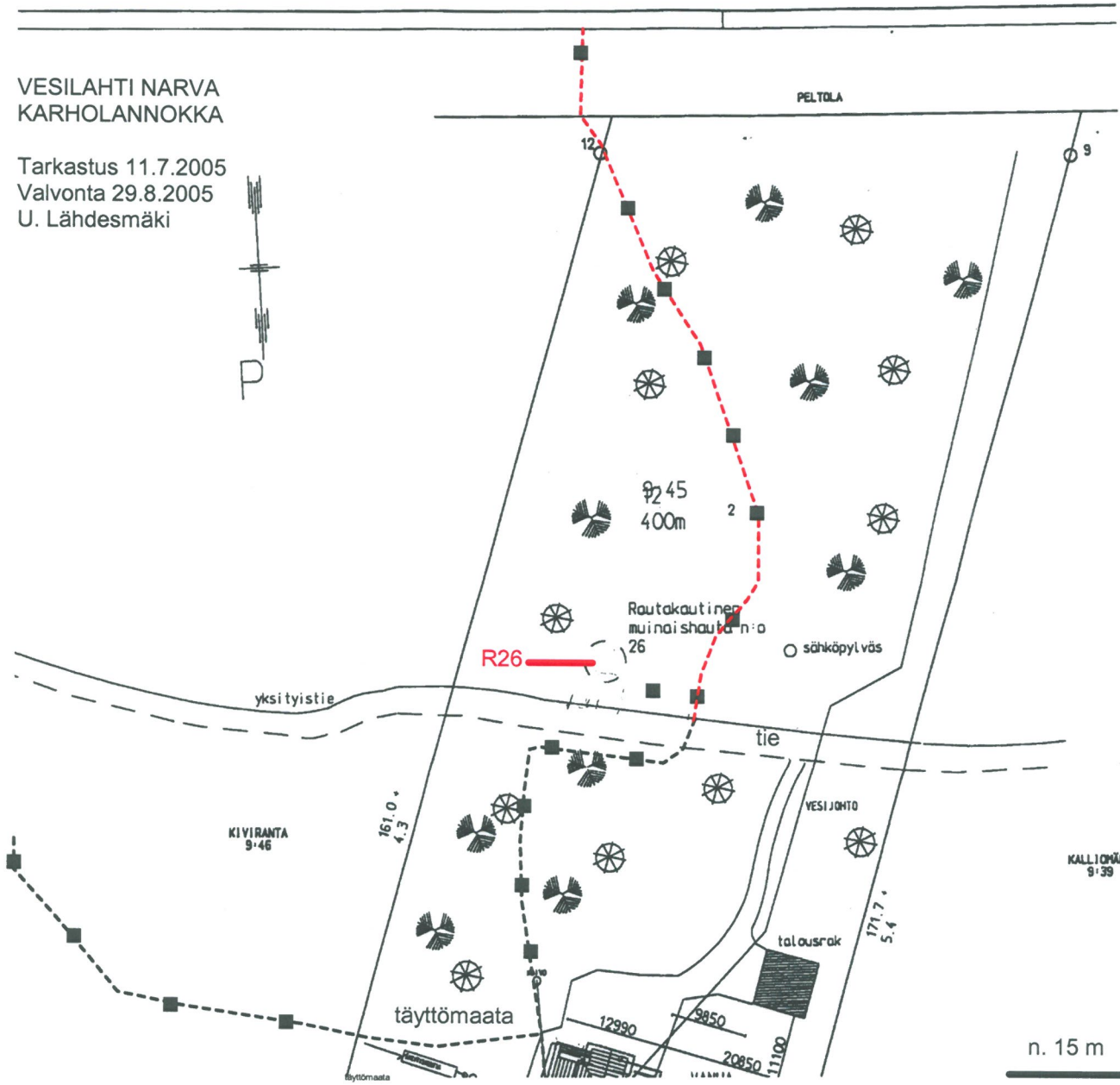

N

VESILAHTI NARVA
KARHOLANNOKKA

Tarkastus 11.7.2005
Valvonta 29.8.2005
U. Lähdesmäki

- koepisto
- - - - - valvottu viemäriinjan osa
- - - - - ilman valvontaa kaivettu viemäriinjan osa